

ÂŞIK SEYRÂNİ, ÂŞIK SEYRÂNİ FESTİVALİ VE MÜZİKSEL ÖZELLİKLERİ*

Seyit YÖRE**

Öz

Şölenler, bayramlar, şenlikler, festivaller insanların belirli amaçlarla bir araya gelmesini sağlayan ve Türklerin varlığından beri sürdürdüğü önemli sosyo-kültürel öğelerdir. Âşık Seyrâni Şenlikleri'nin de bunlardan biri ve hiç araştırılmamış olduğu tespit edilmiştir. Bu özgün konu üzerine 18. Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali çerçevesinde yapılan etnografik araştırmada, Âşık Seyrâni, Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali ve bunların müziksel özellikleri Halkbilim ve Etnomüzikoloji disiplinleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bulgulara göre bu şenlik/festival 1979 yılından beri, başta Âşık Seyrâni'yi anmak amacıyla, içeriğindeki çeşitli etkinliklerle birlikte Develi ilçesinde başlayıp zaman zaman Kayseri iline de uzayarak varlığını sürdürür. İki veya daha fazla gün süren Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali'nin içerisinde başlıca Mehter Takımı, Halk Oyunları, Âşıklar Şöleni, Karakucak Güreşleri, Ticaret Panayırı ve Müzik Şöleni bulunmaktadır ki bu sayılan etkinliklere eşlik eden müzik bir birleştirici unsur olarak öne çıkar. Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali yerel olarak düzenlenmesine rağmen içinde ulusal ve uluslararası müziksel katılımlar da görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Âşık Seyrâni, festival, müzik, etnomüzikoloji, folklor

MINSTREL SEYRÂNİ, MINSTREL SEYRÂNİ FESTIVAL AND MUSICAL FEATURES

Abstract

Bean feasts, holidays and festivals have been important socio-cultural events which make people come together for various purposes, and Turks have been kept by these events since their beginning. Minstrel Seyrâni Festivals is one of the festivals in Turkey. I identified that it has not been investigated although there are the research studies on Minstrel Seyrâni. I did ethnographic research on the 18th Minstrel Seyrâni Culture and Art Festival in Develi. The observations were discussed within the concepts of the disciplines of Folklore and Ethnomusicology. According to the findings, the festival has been held since 1979 and its purpose is mainly to celebrate Minstrel Seyrâni. It starts every year in Develi, and its activities have sometimes expanded to Kayseri. It usually takes two or more days, and its activities include Mehter (Janissary) Band, Folk Dances, the Minstrel s' Beano, Karakucak (the blacklap) Wrestling, the Trade Fair and the Concerts. Music accompanies activities of the festival as

* Bu çalışma, 2000 yılında Develi'de yapılan ve Yöre (2001)'de yer alan 18. Âşık Kültür ve Sanat Festivali çerçevesindeki etnografik araştırmanın güncel bilgiler ile geliştirilmesi sonucunda oluşturulmuştur.

** Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Dilek Sabancı Devlet Konservatuvarı, Konya/Türkiye, seyyiore@gmail.com
DOI: 10.12973/hbvd.75.167

a unifying element. Although the festival has been held locally, it has included national and international musical participations.

Keywords: Ashik Seyrâni, festival, music, ethnomusicology, folklore

Seyrâni'yim boş küp gibi inlemem

Üç sıfırla bir rakamın binlemem

Elimde çaldığım sazı dinlemem

Aşkım sazı verir türlü hâl bana.

Âşık Seyrâni

1. Giriş

Çok geniş anlamlara sahip 'kültür' kelimesinin kökeni kısaca "ekmek, yetiştirmek"tir (Minkov, 2013: 10) Ancak daha geniş bir bağlamda "Bir halkın ya da bir toplumun özdeksel ve tinsel alanlarda oluşturduğu ürünlerin tümü" (Örnek, 1973: 43) olarak da tanımlanır. Kültür ile ilgili her iki tanımda öne çıkan ise 'üretmek'tir Dolayısıyla kültürel unsurların oluşması, insanların bir araya gelerek bu unsurları üretmesiyle mümkündür. Dünyadaki bütün toplumların çeşitli nedenlerle kendilerine özgü olarak bir araya gelme durumları vardır. Düğün, bayram, şölen gibi çeşitli duyguları ve amaçları ifade eden kavramlardan biri olan şölenin bir diğer ifadesi de 'şenlik'tir. Bu kavramlar, çeşitli kültürlerde olduğu gibi Türklerin varlığından beri de bir araya gelmenin en önemli öğeleridir. Çeşitli disiplinler içerisinde Türk halk kültürüne dair çeşitli araştırmalar yapılmasına rağmen şenliklerle ilgili araştırmalara pek rastlanmamaktadır. Bu da bu konuda bilimsel araştırmaların gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

İngilizce adı 'festival' olan 'şenlik' kelimesi, *Güncel Türkçe Sözlük*'te "Belli günlerde yapılan, coşku veren eğlendirici gösterilerin tümü" (URL1) olarak, *Halk Terimleri Sözlüğü*'nde (1978) ise "Bir toplumun kendini her tür kötü dış ve iç etkenlerden korumak, bol ürün elde etmek, barış ve güvence içinde yaşamak amacıyla bir mevsimden ötekine, bir yaşam çağından sonrakine ve toplumsal bir yaşantıdan başka bir yaşantıya geçme ya da tarihsel, dinsel, sözlensel olay, kişi, varlık ve yüce varlıkları anma sırasında topluca yemek yiyerek, oynayarak, bağırarak, iş görerek yaptığı geleneksel eğlenim türü, büyü, din, söylem" olarak ifade edilmiştir (URL2).

Şenlikler belirli kişiler, yerler (köy, kasaba, şehir), yiyecekler ve daha birçok konuya odaklı olarak yapılabilmektedir. Osmanlı'da saray eşrafının düğünlerinin (evlenme ve sünnet) bir günden daha fazla sürmesi ve birçok etkinliği kapsamı da şenlik olarak nitelendirilmiştir (Sevinçli, 2006). Çeşitli durumlar/konular üzerine

yapılan şenliklerden biri de kişiler üzerine düzenlenenlerdir. Kişi adına düzenlenen bir şenlikte aslında bir anma olgusu bulunur.

Türkiye’de uzun yıllardır kişi adına düzenlenen şenliklerden biri de Âşık Seyrâni Şenlikleri sonraki adıyla Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali’dir. 1979’dan itibaren (Çatak, 1992: 7) otuz altı yıldan beri düzenlenen bu şenlikler/festivaller çeşitli mekânlarda yapılan çeşitli etkinlikleri kapsar. Bu çalışmada, hem Âşık Seyrâni’nin müziksel yönü hem de onun adına düzenlenen Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali’nin içeriği ve müziksel yönü bütüncül olarak araştırılmıştır. Bu bağlamda, Türkiye’de uzun yıllardır düzenlenmesine rağmen hakkında daha önce hiç araştırma yapılmamış olan Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali’nin nasıl başladığının, hangi amaçla yapıldığının, ne tür etkinlikler içerdiğinin, müziksel özelliklerinin ne olduğunun ve festivalin adını aldığı Âşık Seyrâni’nin, onun eser türlerinin ve müzikle ilgili yönünün ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Konuyla ilgili ilk defa yapılan bu çalışmada Âşık Seyrâni, Âşık Seyrâni Festivalleri ve müziksel özellikleri Halkbilim ve Etnomüzikoloji disiplinleri çerçevesinde araştırılıp betimsel düzende durum saptamaya yönelik olarak sunulmuştur.

2. Bilimsel Çerçeve

Bu bölümde araştırmanın dayandığı bilimsel alanlar olan Halkbilim ve Etnomüzikoloji disiplinlerine ilişkin bilgiler verilmiş ve konunun bilimsel çerçevesi oluşturulmuştur.

2.1. Halkbilim

İlk defa İngiliz bilgin William John Thoms tarafından 1846’da kullanıldığı bilinen (Emrich, 1946: 355) Folklor (Halkbilim), üzerinde anlaşılabilmiş net bir tanım olmasa da, kısaca, halk tarafından üretilen ve taşınan tüm unsurları inceleyen bir bilim dalıdır. Bir başka deyişle, “Belirli bir ülkede yaşayan halka özgü yaratmaları, gelenekleri, ayrıntılarıyla ve derinliğine inceleyen” (Boratav, 1969: 11) ya da “Bir ülke yada belirli bir bölge halkına ilişkin maddi ve manevi alandaki kültürel ürünleri konu edinen, bunları kendine özgü yöntemleriyle derleyen, sınıflandıran, çözümleyen, yorumlayan ve son aşamada da bir bireşime vardırılmayı amaçlayan” (Örnek, 2000: 15) bir bilim dalı olarak tanımlanabilir. Halkbilim, konusuna giren masal, türkü, hikaye, destan, efsane gibi söz sanatı ürünlerinin çağlar boyunca geçirdikleri değişimleri ve bunlarla toplum arasındaki ilişkileri anlamlandırmaya çalışır ve bu ürünleri üretenlerin, yayanların ve bunlara maruz kalan dinleyicilerin ilişkilerini inceler (Boratav, 1969: 13). Bu tanımlar bağlamında, şenlikler de belirli bir zaman ve yer içinde halkın toplu olarak çeşitli faaliyetleri ortaya koyduğu kültürel bir süreç olduğundan Halkbilimi’nin konusu içinde incelenir. Bu çalışmada incelenen Âşık Seyrâni ve Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali de tüm içeriğiyle halk kültürü/bilimini kapsamaktadır.

2.2. Etnomüzikoloji

Müziği kültürün bir parçası ve kendine ait bir kültürü de kapsayan bir bilim dalı çerçevesinde inceleyen Etnomüzikoloji, 19. yüzyılın sonlarında Etnoloji ve Antropoloji çerçevesinde yapılan müzik araştırmalarının devamında Jaap Kunst'un öncülüğünde bir bilim dalı olarak 1950'li yıllarda ortaya çıkmıştır. Birçok tanımı olmakla birlikte Etnomüzikoloji, herhangi bir dünya müzik kültürünü kendi şartları içerisinde kültürün diğer unsurlarıyla bilimsel olarak inceleyen bir disiplin olarak tanımlanabilir (Merriam, 1977: 189-204; Nettl, 1983: 1-9). Yani her müzik kültürünün ve müziksel bir durumun sadece kendi kültürel koşulları içinde nesnel olarak incelenmesi üzerine kurulan Etnomüzikoloji'nin inceleme alanı disiplinlerarası bağlamda günümüze kadar gelişmiştir. Bu çalışmada, Âşık Seyrânî'de Âşık Seyrânî Kültür ve Sanat Festivali'nde müziğin yer aldığı bağlamlar Etnomüzikoloji konusu olarak incelenmiştir.

3. Yöntem

18. Âşık Seyrânî Kültür ve Sanat Festivali (2000) çerçevesinde Kayseri ilinin Develi İlçesi'nde yapılan etnografik araştırma ve bunun yanında kaynak tarama/analizi ile Âşık Seyrânî Kültür ve Sanat Festivali'nin 1979'dan bugüne gelen süreci ve içeriği araştırılmıştır. Katılımcı gözlem ile doğal ortamda yapılan etnografik araştırma fotoğraf ve ses kayıt cihazları ile belgelenmiştir. Ses kayıt cihazı ile kaydedilen ezgiler transkripsiyonla çözümlenip notaya alınmıştır (EK 1). Bu çalışmanın alan araştırması dışındaki Âşık Seyrânî'nin müziksel özellikleri ve Âşık Seyrânî Kültür ve Sanat Festivali'ne ilişkin kısmı elde edilebilen kaynakların analiziyle ortaya çıkarılmıştır.

4. Âşık Seyrânî

19. yüzyılın tanınmış halk şairlerinden biri olan ve hakkında yeterince bilgi bulunamayan Seyrânî'nin asıl adının Mehmet Tahir ve doğum yılının da 1788, 1800 ve 1807 gibi üç tarih etrafında olduğu bulunan bilgiler arasındadır. Ancak, şiiirlerinden yola çıkılarak doğum yılının 1788 olma ihtimalinin daha ağırlıklı olduğu görülmür. İlk eğitimini Develi Oruza Câmii imamı olan babası Cafer Efendi'den alan Seyrânî, daha sonra Aşağı Evrek'te¹ yer alan Halasiye Medresesi'nde de iki yıl eğitim alır², ancak eğitimini tamamlamadan medreseden ayrılır. On beş yaşında bir rüya görmüş ve pirlir elinden 'bâde içerek'³ şiiir söylemeye başlar ve ünü kısa sürede çevresine yayılır. On dokuz yaşında evlenen Seyrânî'nin iki oğlu ve dört kızı olur. 1821-1829 yılları arasında askerlik yapan Seyrânî, 19. yüzyılda İstanbul'daki halk şairlerinin Osmanlı sarayı tarafından desteklenmesinden dolayı İstanbul'a gitmeye karar verir ve yolculuğu sırasında çeşitli âşıklarla atışmalar yaparak 1832 yılı civarında İstanbul'a varır. Orada Semâî (âşık) kahvehânelerinde yer alır, saray tarafından düzenlenen yarışmalara katılır ve devrin önde gelen âşıklarıyla atışmalar yaparak kısa sürede ta-

nın bir âşık olur. İstanbul'daki nüfuzlu hemşehrileri vasıtasıyla saray âşıklarının arasına girip Sultan Abdülmecid'in (1821-1863) huzurunda da çeşitli âşıklarla atışmalar yapar. Ayrıca Köprülü Medresesi'ne girerek Hat, Tezhib sanatları ile Nakkaşlık öğrenir⁴. İstanbul'da özellikle saray çevresindeki adaletsizlik ve rüşvet gibi durumlardan duyduğu rahatsızlığı 'taşlama' olarak çekinmeden söyleyen Seyrâni, padişah, sadrazam, din ve devlet adamlarını şiirlerinde hicvettiği ve bundan dolayı hayatı tehlikeye girdiği için 1839 yılında Halep'e gider. Halep'ten sonra Bağdat ve Mısır'ı dolaşan Seyrâni, özellikle Bağdat'ta ilimle ilgilenir. Daha sonra memleketi Develi'ye dönen Seyrâni, geniş bir alanı görüp yaşadığı için Develi'de de duramayarak Anadolu'yu dolaşır ve yaşı ilerleyince yeniden Develi'ye döndükten sonra 1866 veya 1873 yılında vefat eder (Çatak, 1992: 9-31; Okay, 1963: 1-8; Özdamarlar, 1984: 10-14; Yüksel ve Özdamarlar, 1991: 7-8).

Seyrâni'nin sanatı, saz-müzik eşliğinde söylediği varsayılan halk şiirleri ve aruz vezni ile yazdığı şiirler olmak üzere iki şekilde değerlendirilebilir. Tespit edilebildiği kadarıyla, Seyrâni'nin altı yüz elliye aşkın şiiri bulunmaktadır. Bunların beş yüz kadarı hece vezninde, geriye kalan şiirler ise aruz veznindedir. Halk şiirinde en fazla 'koşma', bunun dışında da 'semâi', 'taşlama', 'nasihat', 'destan', 'müstezat', 'kalenderi' gibi formlarda şiir söylemiş, aruz vezninde ise 'şarkı', 'methiye', 'münacât', 'gazel', 'divan', 'muamma', 'müseddes' ve 'muasser' formlarında şiirler yazmıştır (Atmaca, 2013; Okay, 1963: 8-12; Satoğlu, 1962: 47-53). Şiirlerinin yanı sıra Seyrâni'nin müziksel yönü 5.6'da irdelenmiştir.

5. Âşık Seyrâni Şenlikleri/Festivali

Âşık Seyrâni Şenlikleri, Âşık Seyrâni'yi anmak ve eserlerini yaşatmak amacıyla⁵ 'Seyrâni Delisi' olarak anılan Âşık Ali Çatak'ın girişimleri ve 1978'de Develi Belediyesi tarafından kurulan bir tertip komitesi⁶ ile başlamıştır. İlk şenlik 30 Haziran 1979 yılında Âşık Seyrâni Seminer ve Şenlikleri adı altında düzenlenmiştir (Çatak, 1992: 7-8). Şenlik programları ve tarihçesi incelendiğinde, ilk şenliğin içerisinde, açılış töreni, Silifke Halk Oyunları Ekibi'nin, deve kervanının ve Mehter takımının gösterileri, âşıklardan deyişler, şiirler ve atışmalar, Müzik Şöleni ve bir bilimsel çalışma olarak da bir 'Seminer'in yer aldığı görülmüştür ki bu seminerde sekiz araştırmacının⁷ Âşık Seyrâni'nin hayatı ve şiirleri üzerine bildiri sunduğu belirlenmiştir. Bu ilk şenlik, aynı zamanda Âşık Seyrâni Şenlikleri'nin ilk örneğini teşkil etmiş ve sonraki şenliklerde benzer bir şekilde düzenlenmiştir. Şenlikler, 1980, 1981, 1992 ve 1999 yıllarında çeşitli nedenlerle düzenlenememiş, bunun dışındaki yıllarda kimi zaman daha az kimi zaman da daha fazla etkinlikle günümüze kadar sürmüştür (Yöre, 2001: 13, 20-27, Develi Belediyesi, 2013a ve 2013b). Şenliklerin adı 1998'den itibaren Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali olarak kullanılmaya başlanmıştır.

2-3 Eylül 2000 tarihinde yapılan 18. Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali ve ilgili kaynaklar çerçevesinde incelenen festivallerin temelde beş ana etkinlikten oluştuğu görülür. Festivallerin ilk etkinliği açılış konuşmalarıdır ki 18. Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali'nin açılış konuşmalarının aralarında Âşık Seyrâni'nin şiirlerinden örnekler okunmuş, aynı ortamda Mehter topluluğunun gösterisi yer almış ve sonrasında ise çeşitli yörelere ait halk oyunları oynanmıştır. Etnografik araştırmaya göre aşağıda ayrı başlıklar halinde sunulmuş olan Âşıklar Şöleni, Ticaret Panayırı, Karakucak Güreşleri ve Müzik Şöleni, 18. Festival ile önceki ve sonraki festivallerde olduğu görülen temel etkinliklerdir. Bunların yanı sıra resim, fotoğraf, nakış ve kitap sergileri, sünnet şöleni, kılıç-kalkan gösterileri ile çevre gezileri festivallerde yer alan diğer etkinliklerdir (Yöre, 2001: 13-14, 20-27). Bütün bu etkinliklere dinî, askerî ve din dışı müziklerin de eşlik eder ki müzik konusu 5.6.'da ayrıca incelenmiştir.

5.1. Âşıklar Şöleni

Âşık Seyrâni Festivalleri'nin açılıştan sonraki ilk müzikli etkinliği Âşıklar Şöleni'dir. Bu şölene geçmeden önce âşık edebiyatı ve müziği hakkında bilgi vermek daha yararlı olacaktır: "Âşıklık geleneği, Türk kültür varlığının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Âşıklık çağlar süren deneyimlerden geçerek biçimlenmiş, kendine özgü icra töresi, geleneğe dayalı yapısı, âşık olmak ve âşıklığı sürdürmek için uyulması gereken kuralları olan bir gelenektir" (Artun, 2007: 1). Âşıklar, doğaçlama veya kalemlerle yazarak sazlı ve sazsız ya da birkaç özelliği birden taşıyarak geleneğe bağlı şiir söyleyenlere 'âşık', bu söyleme üslubuna 'âşıklık-âşıklık', âşıkları belirleyen kurallara da 'âşıklık geleneği' adını verirler (Artun, 2005: 593). 'Âşıklar Şöleni' veya 'Âşıklar Divanı', Âşık Seyrâni'nin sanatının da uygulanması ve eserleriyle anılması açısından festivallerin esas anlamını oluşturan asıl etkinlik olarak görülebilir ki bu şölen, âşıkların saz (müzik) eşliğinde söyledikleri atışmalar, deyişler, koşmalar, semâiler ya da sazsız (müziksiz) söyledikleri çeşitli halk şiiri formlarından oluşur. Şölendeki âşıkların saz eşliğinde veya sazsız kendilerine veya Seyrâni'ye ait şiirleri söyledikleri görülür. Bu etkinlik, Develi'de ve bazen köylerinde Âşıklar Şöleni veya Âşıklar Divanı adı altında düzenlenir (Yöre, 2001: 14). 18. Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali'nde Türkiye'nin çeşitli yörelerinden ki bazıları bu festivallere devamlı katılan Abdullah Karagöz, Âşık Mahrûmi, Âşık Cefâi (Galip Güler), Âşık Garip Hacı (Hacı Karakılçık), Âşık Eyyûbi, Âşık Kul Veysel, Develi'li Âşık Güzünive Osman Yıldırım âşık olarak yer almıştır (Yöre, 2001: 56-79, EK 3). Âşıklar Şöleni, Âşık Seyrâni'yi de simgeleyen bir etkinlik olarak devam etmektedir (Develi Belediyesi, 2013a).

5.2. Ticaret Panayırı

Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali içerisindeki halk kültürünün maddî yönünü teşkil eden bir etkinlik de yer alır ve 18. Festivaldeki adıyla 'Ucuzluk Sanayi ve Ticaret Panayırı'nın 1998'den başlayarak devam ettiği ve hatta festivalin adına da ek-

lendiği belirlenmiştir. Kurulan panayır alanı içerisinde Develi’de bulunan büyük ve küçük işletmeler çeşitli ürünlerini satmak üzere sergilerler. Bu panayırın açılışında da konuşmalar ve bir sanatsal etkinlik olarak da Âşıklar Şöleni’ yapıldığı görülür (Yöre, 2001: 26, Develi Belediyesi, 2013a).

5.3. Karakucak Güreşleri

Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali’nde yapılan etkinliklerden biri de tarihsel geçmişine olan Karakucak Güreşleri’dir ki sadece 1994-2002 yılları arasında düzenlendiği tespit edilmiştir (Kahyaoglu ve Ötegen, 2012; Develi Belediyesi, 2013a) ki bunlardan biri de 18. Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali’nde gözlemlenmiştir. Bu güreşin, Develi’nin çeşitli köylerinden getirilen yedi-yirmi yaş arası (çoğunluğu amatör) genç güreşçiler tarafından açık alanda ve minder üstünde ‘kışpet’⁸ giyilerek yapıldığı görülmüştür. Güreşler sırasında davul ve zurna ekibi tarafından sürekli kahramanlık ezgileri seslendirilmiştir. Güreşlerin sonunda, çeşitli yaş grupları arasında kazananlara Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali Tertip Komitesi tarafından para ödülü verilmiştir (Yöre, 2001: 15).

5.4. Müzik Şöleni

Halk konserleri, açık veya kapalı alanda geniş kitlelere genellikle ücretsiz sunulan ve halkın çeşitli kültürel ve ekonomik katmanlarından insanların katıldığı bir veya daha çok müzisyenin/şarkıcının olduğu bir ortamdır. Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivalleri’nde Müzik Şöleni adı altında yer alan konserler de halkın en çok ilgi gösterdiği etkinlik olarak gözlemlenmiştir. Festivallerin son günü akşamında açık stadyumda yapılan ücretsiz konserlerde, mahallî sanatçıların ve/veya yerel müzik topluluklarının yanı sıra halk tarafından tanınan Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği veya Türk Popüler Müziği şarkıcılarının konseri yer almaktadır (Kahyaoglu ve Ötegen, 2012; Develi Belediyesi 2013a).

5.5. Seminer/Sempozyum

Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali’nin yukarıda sayılan dört temel etkinliğinin yanı sıra yerel bir halk festivali içinde dikkate değer bilimsel etkinliklerin de olduğu görülür ki 1979’daki ilk şenlikten başlamak üzere Seminer adıyla yedi defa (1982, 1983, 1984, 1990, 1994, 1998) bilimsel etkinlik düzenlenmiştir. Genellikle bir ya da iki oturumda yapılan seminerlerde akademisyen, araştırmacı, yazar ve öğretmen statüsündeki kişiler tarafından Seyrâni’nin hayatı, kişiliği, hayat görüşü, eğitimi, şiirleri ve yaşadığı konulara ilişkin yaklaşık yetmiş adet bildiri sunulmuş olduğu görülür. 2002’ye kadar yeniden seminer gerçekleştirilmemiştir ki bunun nedeni aynı konuların işlenmesi, organizasyon zorluğu veya ilgisizlik olarak düşünülebilir. Önceki yıllarda sunulan ve düzenleme komiteleri tarafından arşivlenmeyen ve yayınlanmayan bildirimlere ancak kişisel arşivlerden ulaşılması bu ilgisizliğin bir göster-

gesi olabilir (Yöre, 2001: 13, 20-27). 2002'deki 20. Festivalde sekiz araştırmacının bildiri sunduğu 'Tarih İçinde Develi ve Âşık Seyrâni Sempozyumu', 2010'daki 28. Festivalde dört araştırmacının bildiri sunduğu 'Âşık Seyrâni Sempozyumu' (Kahya-oğlu ve Ötegen, 2012; Develi Belediyesi, 2013a), 2013'teki 31. Festivalde ise 'Türk Dünyası ve Balkanlarda Âşıklık Geleneği Sempozyumu' (Develi Belediyesi, 2013b) düzenlenmiş ve festivallerde yine bir bilimsel etkinlik ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Düzenlenen bu sempozyumlar, bildiriler de yayınlandıği takdirde, bu konuda bir gelişim olduğunu gösterebilir.

5.6. Âşık Seyrâni ve Âşık Seyrâni Festivalleri'nin Müziksel Özellikleri

Çalışmanın konusu itibarıyla birbirinden ayrı düşünülmececek olan Âşık Seyrâni ve adına düzenlenen festivallerin söz ile sazı bağlayan ortak konusu müziktir ki sayılan etkinliklerin hepsinde müzik ortak bir unsurdur.

Öncelikle Âşık Seyrâni'nin sanatı incelendiğinde, O'nun bir 'sazlı âşık' olarak doğal bir şekilde müzikle iç içe olduğu ortaya çıkar. Birçok şâirin şiirlerinde yer verdiği gibi "Saz çalmayan telin kadrin ne bilir" diyen Seyrâni de şiirlerinde müziksel unsurlara, –belki sazlı âşıkların genelinde olduğu gibi– en fazla saz (bağlama) çalgısına söz ile birlikte yer vermiştir (Satoğlu, 1984: 7) ki onun müziksel unsur içeren şiirlerine bir örnek şöyledir:

“Ne mâden, ne kimya, ne zer Seyrâni
Aşkın deryâsında yüzer Seyrâni
Bir saz, bir söz ile gezer Seyrâni
El insân-ü âbidihsân diyerek”

Seyrâni, saz dışında müzikteki 'ses perdeleri', 'tef', 'ney', 'kaval', 'kânun', 'ke-man', 'santur', 'erganun (kilise orgu)', 'tanbur' ve telli çalgıları çalmak için kullanılan 'mızrab'a da şiirlerinde yer vermiştir. Onunki şiirlerinde müziksel unsurlar ve diğer bilgiler yaşadığı dönemin müziksel özellikleri hakkında bilgi veren bir sözlü/yazılı tarih kaynağı olarak da değerlendirilebilir (Satoğlu, 1984: 7-8).

Âşık Seyrâni müzisyenlik ve müzik yaratımı açısından değerlendirildiğinde, Özdamarlar'ın (2003: 689) onu Develi'deki çalgı çalanlar arasında sıralamasından dolayı âşıklık geleneğinin yanı sıra bağlamayı da iyi düzeyde çaldığı düşünülebilir. Seyrâni'nin şiirleri müziksel açıdan incelendiğinde ise aruz vezninde amacı bestelenmek olan 'şarkı' formunda şiirler yazdığı görülür ki bu şiirlerinin bazıları Türk Sanat Müziği türü içerisinde bestelenmiş ve seslendirilmiştir. Bunlardan en bilineni Kemânî Haydar Telhüner'in bestelediği *Hüsnüne Güvenme Ey Rûy-i Mâhum* adlı şarkıdır (Türk Müziği Kültürünün Hafızası, 2010). Halk şiiri formundaki eserlerini ise 'sazlı âşık' olmasından dolayı kendisinin saz eşliğinde yaratıp seslendirdiği dü-

şünülebilir ki sözü ve ezgisi Âşık Seyrânî'ye atfedilen ve sonradan derlenip notaya alınan 'deyiş', 'taşlama' ve 'türkü' formlarında dört ezgi tespit edilmiştir. Bunlardan en bilinenleri *Hak Yoluna Gidenlerin* ve *Ey Sevdiğim Artık Yeter* adlı eserlerdir. Ayrıca, Seyrânî'nin şiirleri başka âşıklarca da müziklendirilmiş ve eğitilmiş müzikçilerce derlenip notaya alınmıştır (Çatak, 1992: 482-515; Yaltırık, 2003: 169-177 ve EK 2). Onun *Hak Yoluna Gidenlerin* ve *Ne Hikmettir Şu Dünyaya Gelen Ağlar Giden Ağlar* adlı şiirleri ayrıca dini Türk Sanat Müziği türü içerisinde 'ilâhî' formunda da bestelenmiştir (Türk Müziği Kültürünün Hafızası, 2010). İslamiyet'in farklı inanç sistemlerine bağlı olduğu düşünülen (İnal, 1940; Köprülü, 1962; Okay, 1963) Seyrânî'nin Alevi-Bektâşi olarak değerlendirilmesi (Gölpınarlı, 1972) yönündeki bir gösterge de eserleri olabilir ki özellikle *Hak Yoluna Gidenlerin* adlı şiiri olmak üzere şiirlerinin çeşitli müzisyenler ve âşıklarca Alevi-Bektâşi müzik kültürüne ait 'deyiş' ve 'nefes' formlarında (Yöre, 2011: 222-225) yeni ve farklı ezgilerle seslendirilmesi buna örnektir⁹. İçinde Âşık Seyrânî'nin müzikli şiirlerinin yer aldığı ve/veya şiirlerinin müziklendirildiği Âşık Seyrânî Kültür ve Sanat Festivali'nin müziksel özellikleri ise şöyledir:

Alanda tarafımdan yapılmış gözlemlerden ve ses kayıtlarından yola çıkıldığında, Âşık Seyrânî Kültür ve Sanat Festivali'ndeki müzik unsurunun hem ilgi çekici hem toplumu birleştirici ve hem de eğlence aracı olduğu düşünülebilir ki aslında festivallerin yanı sıra Develi'nin geçmiş müzik kültüründe âşıklık geleneği ve halk müziğinin önemli olduğu görülür. Her ne kadar festivallerde yer verilmesine de Develi'ye atfedilen 61 halk ezgisi olduğu ve bunların kültürel etkileşim sonucu, bağlamanın yanı sıra ud, kânun, cümbüş ve keman gibi çalgılarla seslendirildiği tespit edilmiştir (Özdamarlar, 2003: 683-97). Festivallerdeki etkinliklerde dinsel ve dinsel olmayan çeşitli tür ve formlarda müzik eserleri yer alır ki festivallerin açılışında veya içinde İslâmî dinî müzik formları olan 'mevlid' ve 'ilâhî'ler, 'Mehter (Osmanlı askeri) müziği', çeşitli ezgilerle müzikli halk oyunları, âşıklarca müziklendirilen çeşitli halk şiiri formları ve doğrudan müziği içeren Müzik Şöleni'nde ise, resmi ve yaygın adlarıyla, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve Türk Popüler Müziği türleri yer almıştır.

Günümüze kadar Festivallerde yerel ve ulusal boyutta bilinen müzik ve müzisyenler/şarkıcılar yer aldığı tespit edilmiştir. 2011'deki 29. Festivalde Bosna, Azerbaycan, Slovenya ve Kırgızistan gibi ülkelerden müzik ve halk dansları topluluklarının yer alması (Kahyaoğlu ve Ötegen, 2012; Develi Belediyesi, 2013a) ise festivallerin müzik ve gösteri yönüyle yerel ve ulusal çerçevenin ötesine geçtiğini gösterir.

Festivallerin 'açılışı'ndaki İslâmî dinî müzik, Mehter Müziği, Halk Oyunları, Âşıklar Şöleni, Ticaret Panayırı, Karakucak Güreşleri ve Müzik Şöleni olmak üzere tüm etkinliklerde müzik yer almıştır. Her birinin farklı anlamları ve ortamı bulunan bu etkinliklerde seslendirilen müziklerde dolayısıyla farklıdır. Türk kültürünün yüz-

yıllardır bir sembolü olan Mehter Takımı ve müziği, festivallerin açılışında ve/veya kapanışında, bilinen Mehter marşlarının bir sembol olarak seslendirilmesiyle ortaya çıkmıştır.

Âşıklar Şöleni etkinliğine katılan âşıklar, kendilerinin veya Seyrânî'nin çeşitli şiir formlarını saz eşliğinde ve çoğunlukla doğaçlama olarak seslendirmelerinin yanı sıra, şiir ve müziğini önceden kendilerinin yarattıkları deyişleri/türküleri de seslendirmişlerdir. Âşıklar Şöleni'ndeki müzik, sazlı âşıkların doğaçlama olarak şiirlerine eşlik aracı olarak kullandıkları bir öğedir. Âşıklar açısından müzik, sadece şiirin etkisini güçlendiren bir araç olup, önemli olan onların söyledikleri sözlerdeki/şiirlerdeki anlamlardır ki âşık müzikleri yapı olarak da çok yalın ve âşığın çaldığı saza olan hâkimiyeti kadardır. 2000'deki 18. Festivalde sekiz âşık katılmış, bu âşıklar bireysel ve karşılıklı olarak gerek kendi şiirlerini gerekse Âşık Seyrânî'nin şiirlerini müzikli olarak seslendirmişlerdir. 18. Festivalde seslendirilen ezgiler tarafımdan kaydedilerek notaya alınmıştır ki Âşık Garip Hacı ile Âşık Eyyûbi'nin karşılıklı atışarak doğaçlama olarak seslendirdikleri uzun bir 'selamlama', Abdullah Karagöz ile Âşık Mahrûmi'nin seslendirdikleri ve festivali anlattıkları 'deyiş' (EK 1), Âşık Eyyûbi'nin Seyrânî'nin bir şiiri üzerine seslendirdiği deyiş festivalde önemli bir yer tutmuştur (Yöre, 2001: 56-79). Bu âşıklar, sözü ve/veya ezgisi Âşık Seyrânî'ye atfedilen eserleri de seslendirmişlerdir (Yöre, 2001: 80-84; EK 2).

Festivalin açılışında gerek Develi'deki öğrencilerden oluşturulan gerekse Kayseri ve civarından getirilen 'halk oyunları' ekiplerinin davul ve zurna eşliğinde çeşitli yörelere ait ezgilerle halk oyunları oynandığı görülür ki 18. Festivalde öğrenciler tarafından oynanan halaylarda, davulcu ve zurnacı tarafından *Narey*, *Halay Başı Kim Çeker*, *Yoğurt Koydum Dolaba* ve *Mavilim* adlı ezgiler seslendirilmiş bu ezgiler tarafımdan doğal ortamda kaydedilerek festivaldeki seslendirilme şekliyle notaya alınmıştır (Yöre, 2001: 39-54).

Festivalin bir diğer müzikli etkinliği ise Karakucak Güreşleri'dir. Halk oyunlarına eşlik eden davul ve zurna ikilisi, aynı zamanda Karakucak Güreşleri esnasında, güreş alanında kahramanlık ezgileri seslendirmiştir ki 18. Festivalde davulcu ve zurnacı güreş etkinliği boyunca *Köroğlu* adlı ezgiyi sürekli tekrar ederek seslendirmiş, bu ezgi de tarafımdan kaydedilerek notaya alınmıştır (Yöre, 2001: 55).

Festivalin adından da anlaşılın profesyonel müzik etkinliği Müzik Şöleni'dir ki Develi açık stadyumunda yapılan bu etkinlikte, TRT ve Kültür Bakanlığı'na bağlı veya bağımsız Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği müzisyenlerinin ve şarkıcılarının toplu veya bireysel konserleri ile (Yöre, 2001: 20-27) son yıllarda Türk Popüler Müziği şarkıcılarının konserleri yer almıştır (Develi Belediyesi, 2013a ve 2013b). Festivalin kapanış etkinliği olan Müzik Şöleni'nde tanınmış şarkıcıların yer alması-

dan dolayı Develi halkının bu etkinliğe ilgisi yüksek iken diğer müzikli etkinliklere katılımın son derece az olduğu 18. Festivalde gözlemlenmiştir.

Kısaca, Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali'nin tüm etkinliklerinde, etkili ve birleştirici/bağlayıcı bir öge olarak dîni/tasavvufî, askerî ve din-dışı müziğin önemli bir yer tuttuğu görülmüştür.

Sonuç

Etnografik araştırma ve belge incelemesine dayalı yapılan bu çalışmada, amaçlara ilişkin bulgulara ulaşılmış ve bu bulgular yorumlanarak sunulmuştur:

Araştırmanın tümü sonuçlandırıldığında, öncelikle Âşık Seyrâni'nin hayatına, eser türlerine ve müzikle ilgili yönüne ilişkin bulgular bağlamında, onun medrese eğitimi alan az sayıdaki eğitimli bir 'sazlı âşık' olarak hem halk şiiri formlarında hem de aruz vezninde şiirler yazmış ve halk şiirlerini kendisinin saz-müzik eşliğinde seslendirmiş olması, şiirlerinin müziksel unsurlar içermesi, 'türkü' olarak nitelendirilen, ancak notası olmayan, iki yüz seksen eserine rastlanması ve bunların bazılarının bestelenmiş olması Seyrâni'nin müziksel yönlerinin önde olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali'ne ilişkin bulgular bağlamında, Âşık Seyrâni'yi çok sevdiği için 'Seyrâni Delisi' olarak adlandırılan Âşık Ali Çatak'ın girişimleriyle başladığı, bazı kesintilerle otuz altı yıldır düzenlenmesine rağmen hakkında daha önce hiç araştırma yapılmamış olduğu, temelde Âşık Seyrâni'yi anmak amacıyla yapıldığı, 'açılış, Âşıklar Şöleni, Ucuzluk ve Ticaret Panayırı, Karakucak Güreşleri, Müzik Şöleni ve az da olsa Seminer/Sempozyum' adlı etkinlikleri içerdiği ve bu etkinliklerin neredeyse tümünde çeşitli türlerde müziklerin yer aldığı ve müziğin festivallerin vazgeçilmez bir temel ögesi olduğu belirlenmiştir. Bu müziklerin estetik bağlamı ise festivallerde bulunan dinleyicilerin müzik kültürel alt yapısı ve algısı bağlamında Etnomüzikoloji açısından tamamen görecelidir. Bu yüzden festivaller ve müzikler konusunda yapılabilecek herhangi bir estetik değerlendirme ayrı bir alan araştırma ve görüşme tekniği gerektirir.

Etnografik gözlemler ve ilgili kaynaklarla yapılan incelemeler sonucunda, Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali içindeki etkinlikler bakımından oldukça yoğun görünmesine ve bazı yıllar daha fazla ilgi çekmesine rağmen, halkın ekonomik durumu, estetik değeri ile Develi'nin coğrafi, kültürel ve siyasi durumundan dolayı kimi zaman beklenen ilgiyi görememiştir. Bu çalışmaya kadar, özellikle Halkbilimciler tarafından, hakkında araştırma yapılmamış olan, başlangıcından bu yana yerel boyutta düzenlenen ve içindeki bazı etkinlikler açısından son yıllarda uluslararası bir boyuta ulaşan Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali, ilgili belgelerin yerince arşivlenmemesi, yerel gazetelerdeki duyurular veya yazılar dışında yayınlar

yapılmamasından dolayı bu zamana kadar yeterince tanınmamıştır. Konuyla ilgili bu ilk çalışma örnek alınarak Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali'ne ilişkin özellikle Halkbilim açısından güncel etnografik araştırmalar yapılabilir.

Teşekkür

2000 yılında Develi'de yaptığım etnografik araştırmada ve arşivindeki belgeleri kullanmamdaki desteği için başta Sayın Dr. Kadir Özdamarlar'a, alan araştırması ve belgeler konusundaki desteklerinden dolayı dönemin Seyrâni Halk Kütüphanesi Müdürü Sayın Gazi Şahin'e, belge sağlama konusundaki ilgisi için Âşık Seyrâni Derneğieski başkanı Sayın Hidayet Yiğit'e ve yeni başkan Sayın Nezir Ötegen'eteşekkür ederim.

Sonnotlar

- ¹ Everek, Develi'nin eski adıdır.
- ² Seyrâni'nin medresede aldığı dîni ve tasavvufî eğitim şiirlerine önemli ölçüde yansımıştır.
- ³ Âşık edebiyatında, şiir söylemeye yeni başlayan bir âşık, rüyasında bâde içerken mahlasını alınca gerçek anlamda bir âşık olmuş sayılır. Rüya motifinde, bâdenin bir 'pir' (usta) elinden içilmesi gerekir (Günay,1986).
- ⁴ Seyrâni, hat, tezhib ve nakkaşlık ile ilgili çalışmalarını Develi'deki Oruza, Enverve Ulu Câmii'lerin duvarlarında uygulamıştır.
- ⁵ Aynı amaçla 1984 yılında 'Develi'li Seyrâni'yi ve Eserlerini Araştırma Koruma Yaşatma Tanıma ve Tanıtma Derneği' kurulmuştur.
- ⁶ İlk tertip komitesi, Develi Belediye Başkanı, Kaymakam, Lise, Halk Eğitimi ve Milli Eğitim Müdürleri ve Âşık Ali Çatak'tan oluşmuştur (1978).
- ⁷ İlk Âşık Seyrâni Seminer ve Şenlikleri'nin seminer etkinliğine Ahmet E. Uysal, Ali Rıza Önder, Dr. Müjgan Cumbur, Süleyman Korkmaz, Coşkun Ertepinar, Hikmet Dizdaroğlu, İsa Kayacan ve Âşık Ali Çatak katılmıştır.
- ⁸ Kışpet, yağlı güreşte pehlivanların giydikleri, belden baldıra kadar uzanan, dar paçalı meşin pantolondur.
- ⁹ URL3. <https://www.youtube.com/watch?v=NFOIFxxtPLQ> ve URL4. <https://www.youtube.com/watch?v=pxcvybRPQd0>

Kaynakça

- ARTUN, E. (2007). Âşık şiiri geleneğinde dil, üslup, motif ve metin merkezli anlama – açıklama üzerine düşünceler, s. 1-7. http://turkoloji.cu.edu.tr/HALK%20EDEBİYATI/erman_artun_asik_siiri_geleneği_metin_merkezli_yaklasim.pdf. Erişim Tarihi: 04.09.2009.
- ARTUN, E. (2005). Âşıklık geleneği ve âşık edebiyatı. *Türkler 11*. Ed. H. C. Güzel, K. Çiçek, S. Koca. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, s. 593-604.
- ATMACA, Ö. der. (2013). *Seyrâni divânı*. Develi: Develi Belediyesi Yayınları.
- BORATAV, P.N. (1969). *100 soruda türk folkloru*, C. 1. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- ÇATAK, A. (1992). Bütün yönleriyle *seyrâni*. Kayseri: Saray Halı Yayını.
- DEVELİ BELEDİYESİ (2013a). Aşık Seyrani kültür ve sanat festivali ile ticaret ve sanayi panayırı tarihçesi. Web: <http://www.develi.bel.tr/basin-aciklamalari/459-a%C5%9F%-C4%B1k-seyrani-k%C3%BClt%C3%BCr-ve-sanat-festivali-ile-ticaret-ve-sanayi-panay%C4%B1r%C4%B1-tarih%C3%A7esi.html>. Erişim Tarihi: 05.07.2013.
- DEVELİ BELEDİYESİ (2013b). 31.Uluslararası Aşık Seyrani kültür ve sanat festivali. Web: <http://www.develi.bel.tr/develi-haberleri/469-31-uluslararası%C4%B1-a%C5%9F%-C4%B1k-seyrani-k%C3%BClt%C3%BCr-ve-sanat-festivali.html>. Erişim Tarihi: 05.07.2013.
- EMRICH, D. (Oct., 1946). “Folk-Lore”: William John Thoms. *California Folklore Quarterly*, 5 (4): 355-374, <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/1495929.pdf?acceptTC=true>. Erişim Tarihi: 05.07.2012.
- GÖLPINARLI, A. (1972). *Türk tasavvufşiiri antolojisi: tasavvufi-zühdi edebiyat, melâmî-hamzavi halk edebiyatı, alevî-bektaşî halk edebiyatı*. İstanbul: Milliyet Yayın Limited Şti.
- GÜNAY, U. (1986). *Âşık tarzı şiir geleneği ve rüya motifi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- İNAL, İ. M.K. (1940). *Son asır türk şairleri*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- İSTANBUL 2010 AVRUPA KÜLTÜR BAŞKENTİ AJANSI (2010). Türk Müziği Kültürünün Hafızası [Nota Arşivi]. <http://www.sanatmuziginotalari.com/arama.asp>. Erişim Tarihi: 06.03.2014.
- KAHYAOĞLU, İ., ÖTEGEN, N. der. (2012). Aşık Seyrani kültür ve sanat festivali ile ticaret ve sanayi panayırı tarihçesi [Yayınlanmamış metin]. Develi.
- KÖPRÜLÜ, M.F. (1962). *Türk saz şairleri*. İstanbul: Millî Kültür Yayınları.
- MERRIAM, A.P. (May 1977). Definitions of “Comparative Musicology” and “Ethnomusicology”: An Historical-Theoretical Perspective. *Ethnomusicology*, 21 (2): 189-204, <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/850943.pdf?acceptTC=true&acceptTC=true&jpdConfirm=true>. Erişim Tarihi: 04.09.2009.
- MINKOV, M. (2013). *Cross-cultural analysis: The science and art of comparing the world's modern societies and their cultures*. California: Sage Publications, Inc.
- NETTL, B. (1983). Ethnomusicology: definitions, directions, and problems. *Music of many cultures-an introduction*. ed. Elizabeth May. California: University of California Press, pp. 1-9.

- OKAY, H.N. (1963). *Develi’li (Everek’li) Seyrâni*. İstanbul: Maarif Kitaphanesi Yayınları.
- ÖRNEK, S.V. (1973). *Budunbilim terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ÖRNEK, S.V. (2000). *Türk halkbilimi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ÖZDAMARLAR, K. (1984). *Develi’li Âşık Seyrâni hayatı ve şiirleri*. Kayseri: 4. Seyrani Ter-tip Komitesi Yayınları.
- ÖZDAMARLAR, K. (2003). Develi musiki hayatına genel bir bakış. *Bütün Yönleriyle Develi: I. Bilgi Şöleni 26-28 Ekim 2002*. ed. Kadir Özdamarlar, Develi: Develi Belediyesi Kültür Yayınları, s. 683-697.
- SATOĞLU, A. (1962). *Kayseri şairleri*. Kayseri: Hakimiyet Matbaası.
- SATOĞLU, A. (1984). Seyrani’nin şiirlerinde mûsiki unsurları. *Erciyes Aylık Fikir ve Sanat Dergisi*, (83): 6-8.
- SEÇKAL, E. (2009). Âşık Seyrani türküleri. <http://www.turkudostlari.net/search.asp?a=16977&q=1&x=1>. Erişim Tarihi: 02.07.2009.
- SEVİNÇ, E. (Ekim 2006). Şenliklerimiz ve surnamelerimiz: 1675 ve 1724 şenliklerine ilişkin iki surname. *Journal of Yaşar University*, 1(4): 377-416. http://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2011/07/no4_vol1_05_efdal_sevincli.pdf. Erişim Tarihi: 17.03.2014.
- URL1. *Güncel türkçe sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=keli-me&guid=TDK.GTS.5315b55d0495f2.98802566. Erişim Tarihi:02.07.2009.
- URL2. *Halk terimleri sözlüğü*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=keli-me&guid=TDK.GTS.5315b55d0495f2.98802566. Erişim Tarihi: 02.07.2009.
- URL3. Gani Pekşen, Hak Yoluna Gidenlerin (Deyiş).<https://www.youtube.com/watch?v=NFOLFxxtPLQ>. Erişim Tarihi: 15.03.2014.
- URL4. Grup Derman, Hak Yoluna Gidenlerin (Nefes). <https://www.youtube.com/watch?v=pxcvybrPQd0>. Erişim Tarihi: 15.03.2014.
- YALTIRIK H. (2003). Develi’li Âşık Seyrâni’nin trakya bölgesindeki bestelenmiş (ezgili) nefesleri. *Bütün Yönleriyle Develi: I. Bilgi Şöleni 26-28 Ekim 2002*. ed. Kadir Özdamarlar. Develi: Develi Belediyesi Kültür Yayınları, s. 169-177.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 8. Basım. Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.
- YÖRE, S. (2000). 18. Âşık Seyrâni Şenlikleri alan araştırması notları ve belgeleri. Develi.
- YÖRE, S. (2001). *Başlangıcından Bugüne Âşık Seyrâni Şenlikleri*. Yayımlanmamış Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Müzikoloji Bölümü. Ankara.
- YÖRE, S. (2011). Alevi-Bektaşî Kültürünün Müziksel Kodları. *Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (60): 219-244
- YÜKSEL, H.A., ÖZDAMARLAR, K. (1991). *Âşık Seyrâni bibliyografyası*. Ankara: Kültür Bakanlığı HAGEM Yayınları.

EK 1.

Seyrâni'nin Adı Guruldu Bugün (Deyiş)

Söz ve Müzik: Âşık Abdullah Karagöz-Âşık Mahrûmî

Derleyen ve Notalayan: Seyit Yöre (02.09.2000)

Derleme Yeri: Develi-18. Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali

(Saz.....)

5

9

14

18

22

26

30

İ çip bâ de si ni gan ma ya gel dik
İ çip bâ de si ni gan ma ya gel dik
İ çip bâ de si ni gan ma ya gel dik

(Saz.....)

1. Sey râ ni nin a dı gu rul du bu gün
2. Gı lıç tan kes kin dir bi le ne sö züm
3. Â şih Ça tah sa na o lun ca hay ran

Saz ça lıp biz ne şe al ma ğa gel dik
Me ra yiş in yah mı - ş Sey râ ni gö züm
Sa zı na ya hı şı - r ya pı lan bay ram

Â şı ğı a la na gu rul du dü gün
İ çi mi ze düş tü a te ş i kö zün
De ve li ney le si - n do ya sı se lam

Biz de Sey râ ni yi an ma ya gel dik
Biz de Sey râ ni yi an ma ya gel dik
Biz de Sey râ ni yi an ma ya gel dik

Copyright © 2000-2015 by Seyit Yöre

EK 2.

Hak Yoluna Gidenlerin (Deyiş)

Şiir ve Müzik: Âşık Seyrâni
Derleyen: Âşık Garip (İsmail Alkan)-1936
Notalayan: Dr. Recai Özdil

1. Hak yo lu na gi de - n le - rin__ Â - sa__ ol - sam__ el le - ri - ne__
2. Bir üs ta da ol sa - m çı - rak__ Bir o - lur - du__ ya kın__ ı - rak__
3. Bir kâ mi lin yo lu - n tut - sam__ Aşk o - du - na__ ya nıp__ tüt - sem__
4. Vü cu du mu ka vu - r sa - lar__ Yö nü - m yâ - re__ çe vir - se - ler__
5. Sey râ ni kal dir pa - r ma - ğın__ Vak ti - dir__ Hak - ka dur - ma - ğın__

1. Er, pir vas fin e den - le - rin__ Kur ban ol - sam dil le - ri - ne__
2. Ke mi ğim yap - sa lar__ ta - rak__ Yar zül - fûn - nün tel le - ri - ne__
3. Bül bül gi bi fer yâd__ et - sem__ Mu hab - be - tin__ gül le - ri - ne__
4. Har man gi bi sa vur - sa - lar__ Mu hab - be - tin__ yel le - ri - ne__
5. Der ya ya a - kan ır - ma - ğın__ Kat re__ ol - sam sel le - ri - ne__

- Kur ban ol sa - m dil le - ri - ne__ Hey!
Yar zül fû nü - n tel le - ri - ne__ Hey!
Mu hab be ti - n tül le - ri - ne__ Hey!
Mu hab be ti - n yel le - ri - ne__ Hey!
Kat re ol sa - m sel le - ri - ne__ Hey!

(Çatak 1991: 482)

EK 3.

Fotoğraf 1: *Âşıklar Şöleni: 18. Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali, 2000 (Seyit Yöre tarafından çekilmiştir).*

Fotoğraf 2: *Halk Oyunu: 18. Âşık Seyrâni Kültür ve Sanat Festivali, 2000 (Seyit Yöre tarafından çekilmiştir).*

